

जलसंपदा विभागाने प्रतिवर्षी दरसूचीवर
आधारीत भाववाढ निर्देशांक प्रसिध्द करणेबाबत

महाराष्ट्र शासन
जलसंपदा विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: संकीर्ण२०१४/(२८९/१४)/ लपा-२
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.
तारीख: २२ मे, २०१७

प्रस्तावना:-

राज्यातील विविध पाटबंधारे विकास महामंडळाकडील सुधारीत प्रशाकीय मान्यता प्रस्ताव, सिंचनक्षमता, सिंचित क्षेत्र यांची तपासणी करण्याकरिता डॉ.माधवराव चितळे, जलतज्ञ तथा माजी सचिव, केंद्रीय जलसंसाधन मंत्रालय, नवी दिल्ली यांच्या अध्यक्षतेखाली विशेष चौकशी समिती नियुक्त करण्यात आली होती. या समितीने त्यांचा अहवाल दि.१-३-२०१४ रोजी शासनास सादर केला. समितीच्या अहवालात एकूण ४२ सुधारणा प्रस्तावित करण्यात आल्या आहेत. सदर समितीच्या अहवालावरील कार्यपालन अहवालात सदर सुधारणा तत्त्वतः मान्य करण्यात आल्या आहेत.

एखाद्या प्रकल्पाच्या बांधकामाचा कालावधी मोठा असतो तेव्हा भाववाढीमुळे प्रकल्पाच्या खर्चात होणारी वाढ ही अनिवार्य व अपरिहार्य असते. त्यामुळे दीर्घकाळ चालत असलेल्या प्रकल्पातील किंमतवाढीचे विश्लेषण करतांना प्रथमतः भाववाढीमुळे झालेली किंमतवाढ निश्चित करून ती अपरिहार्य म्हणून वेगळी काढली पाहिजे. सुधारीत प्रकल्प अहवाल तयार करताना सविस्तर परिगणना करून भाववाढीमुळे प्रकल्प खर्चात होणारी वाढ काढण्यात येते. तथापी, सुधारीत प्रकल्प अहवालाच्या तपासणीच्या प्रत्येक टप्प्यावर भाववाढीमुळे होणारी प्रकल्प खर्चातील वाढीच्या सविस्तर परिगणनेची आकडेवारी तपासणी शक्य होत नाही. यासाठी भाववाढीमुळे होणारी किंमतवाढ स्विकारताना सुधारीत प्रशासकीय मान्यता देणाऱ्या प्राधिकरणास पडताळणीसाठी सुटसुटीत, सुलभ व तर्कसंगत कार्यपद्धती विकसित करणे गरजेचे ठरते. सिंचन विषयक विशेष चौकशी समितीच्या अहवालातील प्रस्तावित ४२ सुधारणांमध्ये सुधारणा क्र.१८ पुढीलप्रमाणे आहे.

“जलसंपदा विभागाने प्रतिवर्षी दरसूचीवर आधारित भाववाढ निर्देशांक प्रसिध्द करावा”.

केंद्रीय बांधकाम विभागाच्या धर्तीवर असे निर्देशांक ठरविण्यासाठी मुख्य अभियंता (जसं) व सह सचिव यांच्या अध्यक्षतेखाली अधीक्षक अभियंता, जायकवाडी प्रकल्प मंडळ औरंगाबाद आणि अधीक्षक अभियंता, महाराष्ट्र कृष्णा खोरे विकास महामंडळ हे सदस्य सचिव असलेली समिती गठित करण्यात आली होती.

राज्यातील मोठे, मध्यम व लघू प्रकल्पांच्या विविध कामांच्या ६ निविदांचा (मोठ्या प्रकल्पातील माती धरण, द्वारयुक्त उत्सारी भागाची कामे, मध्यम प्रकल्पाचे माती धरणाचे काम, उपसा सिंचन योजनेची कामे, लपा प्रकल्पांच्या धरणाचे काम, अस्तरीकरणासह कालव्यांची कामे आणि मोठ्या प्रकल्पातील बॅरेजेसची कामे) अभ्यास करून तसेच दरम्यानच्या कालावधीत केंद्रीय जलआयोगाने एप्रिल २०१६ मध्ये जलसंपदा प्रकल्पाच्या अंदाजपत्रक तयार करणेसाठीच्या प्रसिध्द केलेल्या मसूदा मार्गदर्शक सूचनांचा अभ्यास करून समितीने आपला अहवाल सादर केला.

समितीच्या प्रमुख शिफारशी खालीलप्रमाणे.

१) जलसंपदा विभागासाठी भाववाढ निर्देशांक परिगणित करताना प्रकल्प किंमतीवर परिणाम करणाऱ्या घटकांचे पुढील प्रमाणे अधिमान (Weightage) निश्चित करणेत यावे.

All Commodities :- ३५ %

Cement :- १८ %

Steel :- १२ %

Fuel :- १० %

Labour :- २५ %

२अ) सिमेंट, स्टील व All Commodities साठी केंद्र शासनाचे Office of the Economic Advisor Ministry of Commerce and Industries यांनी महिना निहाय प्रसिध्द केलेले Indices विचारात घ्यावेत. (<http://eaindustry.nic.in>)

२ब) इंधनासाठी Indian Oil यांनी मुंबईसाठी प्रसिध्द केलेले दर विचारात घेणेत यावेत. (<http://www.iocl.com>)

२क) लेबर Indices साठी लेबर ब्युरोने प्रसिध्द केलेले Consumer Price Index for Industrial workers विचारात घेणेत यावेत. (<http://labourbureau.nic.in>) यासाठी मुंबई, नागपूर, नाशिक, पुणे, सोलापूर साठीच्या Indices ची सरासरी विचारात घेणेत यावी.

(३) अर्थसंकल्पात वर्षासाठीची करप्रणाली निश्चित होत असते. त्यामुळे दरवर्षीचा भाववाढ निर्देशांक परिगणित करताना एप्रिल महिन्यातील निर्देशांक विचारात घ्यावेत.

समितीने उपरोक्त गृहीतकावर आधारीत सिंचन प्रकल्पासाठीचे सन २००० पासूनचे वार्षिक निर्देशांक परिगणित करून शासनास सादर केले.

समितीचा अहवाल स्विकृत करून शासनाने सिंचन प्रकल्पांचे भाववाढ निर्देशांकाबाबत पुढील प्रमाणे निर्णय घेतला आहे.

शासन निर्णय-

१) सिंचन प्रकल्पांना सुधारीत प्रशासकिय मान्यता देताना भाववाढीमुळे दर्शविण्यात आलेल्या किंमतीवाढीची व्यवहार्यता तपासणे साठी परिशिष्ट १ मधील भाववाढ निर्देशांकाचा वापर करावा.

२) एखाद्या वर्षी जलसंपदा विभागाची दरसूची प्रसिध्द न झाल्यास दरसूचीतील बाबीचे दर तदर्थपणे वाढवताना सदर निर्देशांकातील वाढ विचारात घ्यावी.

- ३) दरवर्षीचे भाववाढ निर्देशांक एप्रिल महिन्याचे प्रसारित होणाऱ्या निर्देशांकाचे आधारावर प्रसिध्द करावेत.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१७०५२६१५०४०६६१२७ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(रा. बा. क्षीरसागर)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत-

- १) मा.राज्यपालांचे सचिव
- २) मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव
- ३) सर्व मंत्री/राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव
- ४) सर्व मंत्रालयीन विभागाचे अप्पर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव, मंत्रालय, मुंबई
- ५) सचिव, मुख्य सचिव कार्यालय, मंत्रालय, मुंबई.
- ६) सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधानभवन, मुंबई.
- ७) सचिव, संसदिय कार्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- ८) महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय, मुंबई
- ९) अप्पर मुख्य सचिव(नियोजन), मंत्रालय, मुंबई.
- १०) अप्पर मुख्य सचिव (वित्त), मंत्रालय, मुंबई
- ११) अप्पर मुख्य सचिव (कृषी व पणन), मंत्रालय, मुंबई
- १२) अप्पर मुख्य सचिव (महसूल), मंत्रालय, मुंबई
- १३) प्रधान सचिव (जलसंपदा), मंत्रालय, मुंबई.
- १४) सचिव (जलसंपदा, लाक्षेवि), मंत्रालय, मुंबई.
- १५) सचिव (जलसंपदा, प्रकल्प समन्वय), मंत्रालय, मुंबई.
- १६) प्रधान सचिव (जलसंधारण, रो.ह.यो.), मंत्रालय, मुंबई.
- १७) प्रधान सचिव (पाणी पुरवठा व स्वच्छता), मंत्रालय, मुंबई.
- १८) प्रधान सचिव (वने), मंत्रालय, मुंबई.
- १९) प्रधान सचिव (ग्रामविकास), मंत्रालय, मुंबई.
- २०) सचिव (मदत व पुनर्वसन), मंत्रालय, मुंबई.
- २१) महासंचालक, महाराष्ट्र अभियांत्रिकी संशोधन संस्था, नाशिक.
- २२) सर्व कार्यकारी संचालक, पाटबंधारे विकास महामंडळे, ठाणे, पुणे, नागपूर, औरंगाबाद, जळगांव
- २३) सर्व मुख्य अभियंता व सहसचिव/सहसचिव, जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई -३२
- २४) निवड नस्ती, लपा-२, जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई.६

परिशिष्ट -१

सिंचन प्रकल्पासाठीचे वर्षानिहाय भाववाढ निर्देशांक

(आधारभूत वर्ष-२०००)

अ.क्र.	वर्ष	दरसूची भाववाढ निर्देशांक
१	२०००	१००.००
२	२००१	१०८.५१
३	२००२	११०.७७
४	२००३	११७.५१
५	२००४	१२८.०७
६	२००५	१३५.०३
७	२००६	१४२.३७
८	२००७	१५३.३७
९	२००८	१६७.३१
१०	२००९	१६८.९९
११	२०१०	१८६.६८
१२	२०११	२०२.५६
१३	२०१२	२१९.६९
१४	२०१३	२३३.७८
१५	२०१४	२४३.६२
१६	२०१५	२४३.४०
१७	२०१६	२४७.२३